

5. Україна: швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення. *Світовий банк*. 2023. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099062823034041908/pdf/P18017401fe8430010af21016afb4ebc8c4.pdf>
6. Шацька З. Я. Розвиток підприємницьких структур агропромислової сфери в умовах військового екоциду. *Ефективна економіка*. 2023. №7. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/1872/1889>
7. Які збитки війна завдала сільському господарству в Україні – дослідження. *Аналітичний портал «Слово і діло»*. Червень 2022. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/06/15/novyna/ekonomika/yaki-zbytky-vijna-zavdala-silskomu-hospodarstvu-ukrayini-doslidzhennya>
8. Shatskaya Z. Ways of restoring entrepreneurial structures of key spheres of economy in the post-war period. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects*: Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. 1436 p. P. 387-396.

УДК 657

Бражна Л.В., к.е.н.
Бобошко С.О., ст. викладач
Київський кооперативний інститут бізнесу і права

НОВАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

У сучасних надскладних воєнно-політичних та фінансово-економічних умовах Україна шукає свій власний шлях у сфері фіскальної політики. Якщо на першому етапі війни бізнес потребував підтримки з боку держави у вигляді податкових преференцій і пільг, то нинішня ситуація, коли українські виробники, громадяни держави певною мірою адаптувалися до поточних умов, потребує більш жорсткого підходу у фіскальній політиці, для чого є об'єктивні підстави.

Як не дивно в умовах війни, коли мова йде про існування держави і, за логікою самозбереження, фінансові ресурси мають бути спрямовані виключно на оборону, національна статистика демонструє неоднозначні тенденції, що відбуваються на ринку. Зокрема продажі авто в Україні зросли на 50% у першому півріччі 2023-го, автомобілів було реалізовано майже на \$1 млрд (зростання на 85%), при тому, що середня ціна нових авто в Україні у першій половині 2023 р. – біля €33 000 [2]. З січня до серпня 2023 року українці придбали майже 2,8 тис. нових легкових автомобілів бренду BMW, що є рекордним показником для українського авто ринку [1].

Отже, навіть ці дані свідчать про те, що фінансовий потенціал українського бізнесу та пересічних українців дозволяє розглянути варіанти, як мінімум, вдосконалення ліберальної податкової моделі з урахуванням

існуючих фінансово-економічних реалій, потреб ЗСУ.

Розуміючи той факт, що в Україні існує резерв фінансової міцності, західні експерти радять уряду підняти податкові ставки для осіб, які мають високі доходи, акцизи, мита та збори, посиливши на часи воєнного стану контроль за цінами на товари першої необхідності. Таким чином, тягар війни буде розподілено більш рівномірно і значна його частина буде покладена на тих осіб, які здатні витримати це навантаження.

У цьому контексті звернемо увагу на те, що свого часу в період із 1941 по 1946 роки адміністрація Д. Рузвельта встановила податкову ставку у розмірі 90% для найбільш заможного прошарку населення і ця новація із розумінням була прийнята суспільством та бізнес – елітою.

У разі, якщо уряд зараз не має політичної волі для того, щоб забезпечити прогресивне оподаткування, він може запровадити «додаткові військові відрахування», які будуть утримуватися із фіксованої суми доходу. Аналогічним чином мають бути суттєво підвищені податки на предмети розкоші і на корпоративні доходи. Мають бути суттєво підвищені митні платежі на ввезення предметів розкоші, зокрема елітних автомобілів [3].

Загалом Україні слід готуватися до того, що податкова політика держави стане більш жорсткою й у післявоєнний період, що буде пов'язано із необхідністю подальшого розвитку військового потенціалу країни. Ця тенденція характерна не лише для нашої країни: усвідомлюючи погіршення глобальної обстановки у сфері безпеки, багато країн збільшують свої військові витрати на оновлення та модернізацію свого військового потенціалу за рахунок податків. Наприклад, Японія планує майже подвоїти свої військові витрати до 2027 р. у відповідь на зростання загрози з боку Китаю; військові витрати Швеції, як очікується, зростуть на 45% у період з 2023 по 2028 р. на тлі напруженості, що зростає у відносинах з росією [5].

У той же час, говорячи про системний підхід до податкової реформи треба зазначити, що закінчення війни в Україні не повинно привести до автоматичного повернення до старої моделі фіскальної політики. Вже зараз Україна потребує нового бачення свого «фіскального майбутнього», спираючись на інноваційний досвід розвинутих країни, які успішно вирішили власні економічні проблеми, спираючись на ефективно працюючий механізм оподаткування. Зокрема, на думку автора цієї статті, для нашої держави перспективним є досвід США, які у 80-і роки ХХ століття стикнулися із проблемами, що частково схожі на сучасну українську економічну ситуацію і будуть визначати її післявоєнний стан [6].

До 1983 року витрати бюджету США на чверть перевищували доходи, бюджетний дефіцит сягнув величезних розмірів – майже \$208 млрд. У цей період сформувалося принципово нове бачення економічної та фіскальної політики, яке сформувалося в команді Президента США Р. Рейгана і отримало назву «рейганоміка». Ця економічна модель характеризувалася скороченням податків (прибутковий податок було зменшено на 25%) та зростанням державних [4].

Отже, подальше дослідження податкової політики США за часів Президента Р. Рейгана здатною суттєво підвищити наше розуміння того, яким чином послідовна податкова політика у синтезі із ретельно розробленою економічною може надати Українській державі нового імпульсу для фінансово-економічного розвитку у післявоєнні часи.

Таким чином, можна констатувати, що в сучасних умовах розвитку економіки держави, яка потребує значних ресурсів для підтримання обороноздатності та для перемоги над ворогом, фіскальна політика держави потребує змін, відходу від ліберальної моделі (яка зіграла позитивну роль на першому етапі військового протистояння) до більш жорсткої податкової політики, яка має бути реалізована за рахунок економічно обґрунтованого податкового навантаження як на бізнес, так і на пересічних громадян з урахуванням поточної ситуації в державі. Як було показано в цій статті, дану потребу відчуває не тільки Україна, інші держави світу також відчувають потребу у підвищенні своєї обороноздатності шляхом більш жорсткого варіанту фіскальної політики.

Література

1. Дождева І. У 2023 року українці купили рекордну кількість легкових авто BMW. URL: <https://ubr.ua/market/auto/v-2023-godu-ukraintsy-kupili-rekordnoe-kolichestvo-legkovyh-avto-bmw>.
2. Орел І. Це буде фантастичний результат. Це буде фантастичний результат». Продажі авто в Україні поповзли вгору – українці за пів року купили нових машин на \$1 млрд. Що штовхає ринок. URL: <https://forbes.ua/money/tse-bude-fantastichniy-rezultat-prodazhi-avto-v-ukraini-popovzli-vgoru-ukraintsi-za-pivroku-kupili-novikh-mashin-na-1-mlrd-shcho-shtovkhae-rinok-11072023-14729>
3. Світові економісти закликають Україну підвищити податки, відпустити курс долара та запровадити «обов'язкові» ОВДП. П'ять порад, як пережити кризу. Переклад з Centre for Economic Policy Research. URL: <https://forbes.ua/ru/inside/svitovi-ekonomisti-zaklikayut-ukrainu-pidvishchiti-podatki-vidpustiti-kurs-dolara-ta-zaprovaditi-obov'yazkovi-ovdp-pyat-porad-yak-perezhati-krizu-16082022-7732>.
4. Gilbert M. Reaganomics vs. the Modern Economy: The Conflict that Divides America. North Loop Books. 2016. 255 p.
5. Nan Tian, Diego Lopes da Silva, Xiao Liang. Using taxation to fund military spending. Stockholm: SIPRI. 2023. №1. P. 1-24.
6. Zhytar M., Lisnichuk O. Prospects of Integration of the Ukrainian Economy in to the European Economic Area. Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. 2022 Vol. 9. № 3. P. 86-93.